
A Kolozsvári Atlétikai Club vázlatos története

A Short History of the Athletic Club of Kolozsvár

Killyéni András

killyeni@yahoo.com

Initially submitted October 05, 2012; accepted for publication December 15, 2012

Abstract:

For almost sixty years, the Athletic Club of Kolozsvár (ACK) was an emblematic sports club for the local community. Its history speaks of perseverance and hard work, commitment to the local Hungarian athletes, and international, Hungarian and local sports achievements. The sports leaders, trainers, and athletes have become heroes of the Hungarian community of the city, the stories of their achievements and results have been preserved by the local community for decades, and treasured into sports legends during the all-forbidding years of communism to our days. Unfortunately, the newly installed communist authorities dissolved the ACK after World War II. However, the sports achievements could not be obliterated. Now, the hope of re-establishing the club, almost seventy years after the dissolution, is getting stronger, since the local community is demanding this re-establishment just as much, as they urged its foundation in 1884.

Kulcsszavak: Kolozsvári Atlétikai Club, báró Jósika Lajos, dr. Somodi István, atlétika, vívás, labdarúgás

Key words: Athletic Club of Kolozsvár, Lajos Jósika baron, István Somodi dr., athletics, fencing, football

Az atlétika csírája 1875-ben fogant meg Magyarországon, amikor gróf Esterházy Miksa, a Monarchia angliai követe, Budapestre való visszatérése után az angol atlétikai eszmék felkarolása mellett foglalt állást. Kolozsváron is megindult egy mozgalom, melynek célja az atlétika népszerűsítése volt. Dr. Molnár Lajos, Esterházy követe, az atlétikai eszméket népszerűsítő előadásokat tartott, amelyeket a kolozsvári sajtó örömmel köszöntött. Első kolozsvári előadására 1875. július 28-án került sor.

Az egyesület alapítása dr. Baintner Hugó fővárosi sportvezető áldásos tevékenységéhez fűződik, aki 1883-ban költözött Kolozsvárra. Baintner maga köré gyűjtötte mindazokat, akik elkötelezetten harcolhattak az egyesület megalapításáért, szaktudásának köszönhetően megtette a szükséges lépéseket: értekezletet hívott össze az egyesületi alapszabályok elkészítése érdekében, atlétikai gyakorlatokkal egybekötött majális, illetve népszerűsítő gyalogló-versenyt szervezett Kolozsvár és Szászfenes között.

1884 őszén bemutatták az alapítandó egyesület alapszabályát, amelyet 1885.január 15-én a belügyminiszter jóváhagyott, így megalakulhatott a Kolozsvári Atlétikai Club (KAC). Neves és szorgos személyiségek kezében volt az új egyesület vezetése. Báró Jósika Lajos, a klub elnöke, óriási tekintélynek örvendett Kolozsváron, ő adta meg az egyesületnek a társadalom szemében a súlyt és tekintélyt. Dr. Baintner Hugó szakmai tudása biztosította a sikert, Kuzskó István egyesületi titkár szerkesztette az egyesület három évkönyvét, amelyek óriási értéket képviselnek ma is.¹

Az egyesület anyagi alapját a négy részvényes alapító (báró Jósika Lajos, dr. Felméri Lajos, Kóvári Mihály és Maetz Frigyes) által felajánlott 50–50 forint összeg, a rendes és pártoló tagok évi tagdíjai, illetve a rendezvények anyagi bevételei jelentették.

A Kolozsvári Atlétikai Club szerkezetileg, a szervezett viadalok, valamint a versenyek lebonyolítása szempontjából is mindvégig igazodott az 1875-ben Budapesten alapított Magyar Athletikai Clubhoz (MAC). Évente kétszer nyilvános viadalt bonyolítottak le, ahol egy vagy két versenyszám „bajnoki verseny” volt: ha valaki háromszor megnyerte egymás után, elnyerte a klubbajnoki címét. Akárcsak a MAC az első viadalán, a KAC is a 2 mérföldes síkfutást írta ki első bajnoki számként. Szigorításként a KAC meghatározta, hogy egy jelentkező esetén a próbát nem tartják meg és díjat nem osztanak.

A közélet jelentős személyiségei (polgármesterek, egyetemi és középiskolai tanárok, hivatalnokok, a helyi arisztokrácia képviselői) körül összpontosult a KAC munkája. Bár az egyesület semmilyen állami támogatásban nem részesült, rendezvényei mégis népszerűek voltak a polgárok körében és anyagi hasznot jelentettek a klubnak. Bár hiányzott a saját versenypálya és tornaterem, mégis sikerült kiharcolni a versenyek megszervezését.

Az első nyilvános viadalt 1885. május 17-én rendezték a Lövölde kertjében. Ugyanitt került sor a második viadalra 1885. szeptember 27-én, illetve a harmadik viadalra 1886.május 26-án. A viadalok igen nagy népszerűségnek örvendtek a nézők körében, ennek láttán a lövészegylet megemelte a bérleti díjakat. Mivel az egyesület az új díjat már nem tudta kifizetni, ezért a negyedik viadalra 1886 őszén már Désen került sor. Az ötödik viadalt 1887. május 31-én, utolsó alkalommal rendezték a Lövölde udvarán, alternatíva hiányában. Az 1887-es őszi viadalt már Marosvásárhelyen rendezték. Az 1888-as viadal helyszíne mindvégig kétséges volt, ám Genersich Antal orvosprofesszor hozzájárulása révén végül a Bonctani Intézet előtt elterülő tágas téren rendezték 1888. május 27-én. Ugyanitt került sor az őszi viadalra is, 1888. szeptember 23-án, illetve tavasszal az 1889. május 19-ei versenyre.

Dr. Haller Károly volt polgármester több beadványban kérte a városi tanácsot, hogy adjon át a KAC számára haszonbérbe egy telket a Sétatéren, ahol az egyesület atlétikapályát építtethet. A kérést végül a tanács elfogadta, így 1889. augusztus 14-én a KAC átvett a Sétatér-egylettől a Szamos és a sétányok között egy területet, a tóval egyvonalban. 1889 augusztusában megkezdődött az új pálya kialakítása Luncan Aladár egyleti mérnök tervei

Dr. Baintner Hugó

¹ A KAC alapítása fontos eseményt jelentett a magyar atlétika történetében, hiszen ettől az időponttól már nem csak a Magyar Athletikai Club (MAC) körül összpontosult az atlétikai élet. Bár közel öt évig nem volt érintkezés a két klub között, az egyesületek által kifejtett sporttevékenység hatott egymásra. Az 1880-as évek közepe a MAC hanyatlása és a KAC virágzása egy időben történt. Egy korabeli kolozsvári feljegyzés szerint Baintner Hugó „úgy lehozta nekünk az athletikát, hogy odafenn nem maradt semmi belőle”. (Kuzskó 1890, 11)

szerint. A kialakítást Muhay Ferenc gátmester cége kivitelezte. Kialakítottak egy 333 méter területű, 5 méter széles ovális futópályát, amelyhez egy 110 méter hosszú és 8 méter széles egyenes sprintpálya, valamint egy 50 méter hosszú és 8 méter széles ugrópálya is tartozott. A pályaavatót 1889. október 6-án rendezték, mely egyben a KAC őszi viadala volt. (Zuber 1934, 498) Az 1890. tavaszi viadalt május 18-án rendezték a sétatéri pályán. Az ezt követő két verseny már elmaradt, 1891. október 5-én pedig utoljára rendezett versenyt a Kolozsvári Atlétikai Club.

A KAC atlétáit a kor férfi ideáljaként tartották számon. Nemcsak erejük, edzett testük, hanem kitartásuk és intelligenciájuk is imponált. All-round sportolókként az atlétika szinte minden ágát űzték. Karakterüket és sportolói magatartásukat jellemezte, hogy a bajnoki cím elhódítása, egy-egy jeles sportteljesítmény elérése után sem vonultak vissza, hanem folyamatosan edzettek és tovább versenyeztek, növelve egy-egy rendezvény színvonalát.

Az atléta viselkedés-kódexe (korabeli feljegyzés szerint):

„Legyen az atléta erős, de a szép nemmel szemben mindig gyenge.

Legyen bátor, de mindig félénk az adósságcsinálásban.

Legyen büszke, de ezt csak termete hirdesse.

Legyen szolgálatkész, de nem minden női személlyel szemben.

Legyen alázatos, de ezt csak szolgálatkészsége bizonyítsa.

Legyen víg, de ne a kocsában.

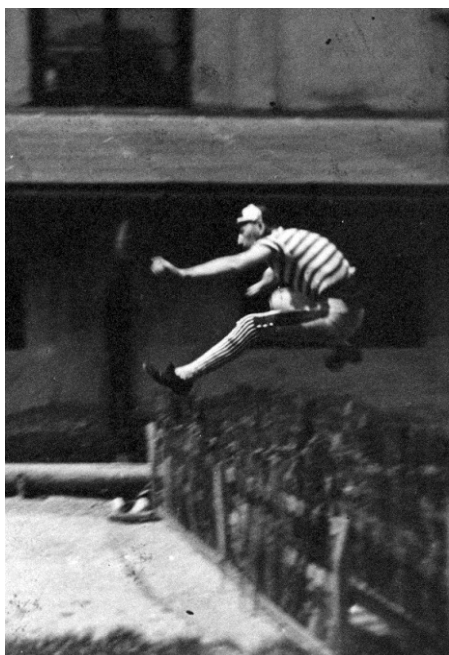
Legyen szellemes, de csak szellemi erejéhez mérten.

Legyen szálas természetű, de ne legyen karó.

Legyen ember és szeresse az atléta tagtársait.” (Mező 1938, 658)

Az első viadalon a bajnoki sikersenyt (3218 méteres távon) Borbély György nyerte, aki ezüstérmét és bajnokjelöltséget kapott. Borbély az ezt követő két viadalon is diadalmaskodott ebben a számban, így a KAC bajnoki címét, örökös tiszteletbeli tagságot, aranyérmét és ezüstserleget nyert.

Az 1888-as tavaszi viadalon a bajnoki félmérföldes síkfutást Kolosváry János nyerte meg, megszerezvén a bajnokjelöltséget. Ősszel megvédte jelöltségét, majd az ezt követő viadalon megnyerte a bajnoki címet. Ám Kolosváry, pénzhiány miatt, érmeit és serleget zálogosította, ez pedig nyilvánosságra került, ezért a KAC vezetősége megfosztotta címétől, és törölte nevét az egyesület bajnokai közül.

Gátfutás egy 1890-es kolozsvári atlétika-versenyen

Az 1889-es tavaszi viadalon a távolugrást is bajnoki számként hirdették meg. Göllner Béla 571 centimétert ugrott és bajnokjelöltséget érdemelt ki. Az ezt követő viadalon – bár folytonos esőzés miatt a pálya felázott – Göllner fantasztikus eredményt ért el, 619 cm-es ugrása a kor második legjobb magyar eredménye volt. 1890-ben harmadszor is diadalmaskodott és elnyerte az egyesület harmadik bajnoki címét. Az egyesület három bajnoka közül Borbély György és Kolosváry János a közép-távfutás mellett a versenygyaloglás és a kerékpározás megszállottja, míg Göllner Béla a távolugrás és síkfutás mellett remek korcsolyázó volt. Kitartásról tett bizonyosságot Albert Károly testnevelő is, aki az atlétika legtöbb ágát űzte, mellette magas szinten kerékpározott és vívott is.

Abban a korszakban, mikor egy verseny során felmerülő nézeteltérés akár párbajhoz is vezethetett, a KAC vezetősége úgy döntött, hogy egy fegyelmi

bizottságot hoz létre a versenyek során felmerülő kételkedések megvitatására, eldöntésére. Az 1880-as években a társadalomban még gyakori volt a peres ügyek párbajok általi tisztázása, s egy kis sportegyesület, mint a KAC, nem engedhette meg magának a fölösleges sérüléseket, esetleges emberi veszteségeket. „A lovagias szellemnek a maga körében való fenntartása-ápolása és testületi tekintélyének megőrzése végett becsületbírószágot állít föl azzal a hivatással, hogy oly becsületbeli ügyekben, amelyekben a Club tagjai érdekelve vannak, különösen a becsületsértés és elégtétel kérdése iránt is ítéljen” – szöveg a határozat (Kuszkó 1888, 231). A bíróság határozata csak az egyesület tagjaira, illetve azokra a versenyzőkre volt érvényes, akik a KAC viadalaira beneveztek. Az egyesület a bíróság határozatát elfogadta és a határozatban foglalt álláspontot magáénak tekintette.

A bíróságot egy elnök, két alelnök, 16 bíró és a jegyző alkotta, akiket egy évre választottak titkos szavazással. Csak 26 évnél idősebb személyeket jelölhettek bírónak. Általában 4-4 bírót választottak a főurak, tanárok, ügyvédek, illetve hivatalnokok közül. A KAC fegyelmi bizottsága által tárgyalt ügyek számáról, a felmerült ügyek tartalmáról, illetve a döntésekről nem maradt fenn adat, ezeket a bíróság a legnagyobb diszkrécióval kezelte.

A KAC megalakulása után néhány tollforgató atléta vicclapot alapított, melyet saját kézzel rajzoltak és írtak. „Ötleteik, adomáik, vidám tréfáik, elmés rejtvényeik, történeteik kincses Kolozsvárott közzájón forogtak” – írja dr. Mező Ferenc (Mező 1938, 657). Egy korabeli feljegyzés szerint ezek az adomák addig szaporodtak, míg elhatározták, hogy lapot indítanak. Élclapjuk központjában az atlétika, a versenyek és résztvevői voltak. A rendezvényeket követő estélyeken felolvasták vicces írsaikat. Ekkor fogalmazódott meg az igény egy vicclap iránt, amely „páratlan volt a maga nemében, amennyiben egyetlen példányban jelent meg a clubtagok részére” – jegyezte fel Kuszkó István (Kuszkó 1888, 92). Kuszkó szerkesztette az egyesület három évkönyvét is, amelyek 1886-ban, 1888-ban, illetve 1890-ben jelentek meg. A kiadványok óriási értéket jelentenek ma is, pontosan leírták a klub működését, minden szempontból. Bennük a szerző leírta a kor sportéletének minden fontos mozzanatát: közölte az egyesület működési szabályzatát, a versenyeken elért eredményeket, bemutatta a sportolókat, vezetőket, összegyűjtötte és közölte a turistautak során küldött leveleket.

Az első kerékpár 1881 körül jelent meg Kolozsvár utcáin, ám ezt a közhatóság és a közönség ellenszenvvel fogadta. Hamarosan néhány kolozsvári kerékpáros eldöntötte, hogy csoportosulniuk kell annak érdekében, hogy a sportot népszerűsíteni lehessen, a sport iránti rajongókat pedig egybegyűjtsék. A Kolozsvári Atlétikai Club kiváló lehetőséget nyújtott, így a kerékpárosok ezen egyesület keretén belül alakították meg sportkörüket, 1887-ben.²

A kör első vezetőjének dr. Istvánffy Gyulát, helyettes vezetőjének pedig Stampa Keresztélyt választották meg. A szabályzat legfontosabb pontja kimondta, hogy „megköveteli a klub kerékpározóitól... hogy a kerékpározás megtanulása után, mielőtt nyilvános helyeken s utakon futtatna, a kormányzásban és hajtásban a megkívántató gyakorlati jártasságról vizsgát tegyen. Rendszeres oktatás történik a klubban a kerékpározásból a kezdőknek, mely célra

² Korabeli anekdota szerint ekképp született meg az első kerékpáros csoport gondolata: [Az 1880-as évek] „a chaosz kora volt a kolozsvári kerékpársport életében. Ebből azonban a Bartha Gergely alakja mind élesebben domborodott ki, annak dacára, hogy egy néhány rendőri bírság lefizetése után titokban kezdett, holdvilágos éjeken kerékpározni a sétatér árnyas utjain. A história kedvéért említjük meg, hogy Bartha, egy ily idilli szórakozás alkalmával gondtalanul karikázva a tó körüli keskeny járón, hogy a bámuló fehércseléd népséget kikerülje, közel kanyarodott a vízhez s lévén az útban egy tuskó, csinos salto mortalét csinált gépestől a tó langyos vizébe. Ez önkénytelen fürdő után arra a gondolatra jött, hogy az embernek mégsem jó „egyedül lenni”. Buzdított, oktatott; híveket szerzett a sportnak. 1886-ban már többen próbálkoztunk a gépen ülésel. 1887-ben már annyian voltunk a klubban, hogy csoportosulhattunk.” *A Kolozsvári Athletikai Club bicycli köre*. In Emlékkönyv, kiadta a Kerékpár-Sport szerkesztősége, Budapest, 1889, 7.

Albert Károly művezető ajánlta fel egyik gépjét, ki egyúttal a tanítást is vezeti.” (Siklóssy 1929, 608)

Már a megalakulása után a KAC a kerékpározást bevette az atlétikaviadalok versenyprogramjába, bemutató jelleggel. 1888-ban, a KAC VII. viadalán jelent meg először a versenyszámok között a kerékpár-síkverseny. Bár első alkalommal senki sem indult, a következő viadaltól már egyre nagyobb lett az érdeklődés a verseny iránt, melyet 1, 2 vagy 5 kilométeres távon rendeztek. A kerékpár növekedő népszerűsége miatt 1888 szeptemberében, a KAC VIII. viadalán, nagyszámú nézőt vonzott az 1000, illetve 3000 méteres távú síkverseny, az ideiglenesen kialakított atlétikapályán. A rövid versenyszámot Borbély György, a hosszabbat Bartha Gergely nyerte meg. A következő évben már 1000 és 5000 méteres távon Stampa Keresztély, illetve Bartha Gergely győztek. Az utolsó, 1891-es viadalon 2000 méteren Borbély György győzött.

A KAC 1890-ben kiadott működési szabályzatának 34. paragrafusa kimondta: „Minden turistikai kirándulást tevő tag kötelessége bejegyezni az utak minőségét, távolságát, a bejárt vidék földrajzi, ethnografiai, történelmi vagy más nevezetességeit s észlelt érdekességeit.”³ Ennek köszönhetően minden évben minden gyalogos vagy kerékpáros turista feljegyezte egy saját kirándulási naplóba, hogy hova utazott, mekkora utat tett meg, milyen út- és földrajzi viszonyokat észlelt, év végén pedig ezeket az eredményeket összegezték.

Borbély György 1887 nyarán úgy döntött, hogy Kolozsvárról elindulva elgyalogol a Magas-Tátrába, és megmássza Magyarország legmagasabb csúcsát, a Lomnici-csúcsot. 15 forinttal és egy fűzfavesszővel indult el, útja 1950 kilométer hosszú volt, 67 napot tartott, 30 vármegyében 250 községet érintett, közben a földrajzi és a népviseleti sajátosságokat tanulmányozta. Útjáról levélben tájékoztatta egyesületét. Általános elismerésben részesítették országszerte, útjáról a nemzetközi sajtó is megemlékezett.

A kerékpárosok eleinte rövidebb kirándulásokat tettek Szatmár és Bihar megyébe, majd később a Kárpátokon is átkeltek Bukovina és Bukarest felé. Ezeken a kirándulásokon a sportolók kirándulási íveket vezettek, melyek a megtett út hossza és az irány mellett az út minőségét is jellemezték, merre ajánlott biciklizni, hol kell esetleg tolni a biciklit. 1888-ban a leghosszabb utat dr. Istvánffy Gyula tette meg – 2024 km-t. Mádéfalvi Istvánffy Gyula botanikusról, egyetemi tanárról feljegyezték, hogy kerékpáros kirándulásait kevés kivétellel tudományos kutatások céljából tette, képes volt akár a Fekete-tengerig is elbiciklizni moszatokért.

1889-ben már komoly versennyé vált a kerékpáros turistaság. A verseny célja: ki tesz meg hosszabb utat egy év alatt. Borbély György 1889-ben úgy döntött, hogy kerékpárra ül és elkerekezik a párizsi világkiállításra. 1889.június 25-én indult Tordáról útjára, és 4271 kilométer megtétele után, szeptember 4-én visszatért Kolozsvárra. Útja során megjárta Párizst és Közép-Európát, sikere egyedi a kor sporttörténetében, Borbély neve pedig Európa-szerte ismert lett.

Párizsi útjáról Borbély az alábbiakat jegyezte fel naplójában: „1889-ben, azon a címen, hogy felmegyek az Eiffel torony tetejére, 150 forinttal s egy francia zsebszótárral elindultam egyúttal a párizsi híres világkiállítás megnézésére is. Akkor ez nagy szenzáció

Kerékpáros versenyző a KAC egyik versenyén

³ A Kolozsvári Athletikai Club rendszabályai (1890). A Magyar Sportmúzeum őrzi a Mező Ferenc hagyatékban.

volt. Azért, mert biciklin mentem s a biciklizést akkor még megbámulták. Imponált is az ember azon a magas kereken. Egyedül szándékoztam menni, mert fontos dolog a függetlenség és szabadság, de Pesten csatlakozott hozzám Szappanos Péter és Philippovics Emil. Nekik ott egyéb dolguk volt, magamra jöttem haza Dijon város irányában, s átmászva a Jura és a Szent Bernát hegyeket, útba ejtettem Genfet, Milánót, Turint (igyekeztem Kossuth Lajost meglátogatni. Nem sikerült.) és Velencét.”⁴

Borbély hazaérkezését az egész város ünnepelte, bajnokhoz illő fogadtatást rendeztek számára. Már Bánffyhunyon várták, Gyaluban a kolozsvári kerékpárosok csoportja köszöntötte és kísérte tovább. Szászfenesen a KAC elnöke, báró Jósika Gábor üdvözölte a sportolót, a díszmenet innen Kolozsvárra indult: Borbélyt a kerékpárosok, majd a KAC-elnök fogata követte, utánuk pedig a helyi sportvezetők, arisztokraták, sportbarátok kísérték a bajnokot. A Rákóczi-emlékszobornál a sportolót ágyúlövéssel üdvözölték, Kolozsmonostorról pedig nagy tömeg várta a járdákon a díszmenetet. Este díszvacsorát szerveztek a bajnok tiszteletére.

A KAC vezetősége és az egyre nagyobb népszerűségnek örvendő kerékpáros csoport között számos nézeteltérés létezett. A konfliktus az 1889-es őszi versenyen tetőzött. A rossz idő miatt a kerékpárversenyt a Sétatér egyik sétányán rendezték volna, ám az egyesület pénztárosának javaslatára a kerékpárversenyeket lefűjták, hiszen így a nézők ingyen tekinthették volna meg a nap legnépszerűbb versenyét. A pénztáros indoklása szerint a csekély tagdíjakból nem lehet költséges, rangos versenyeket szervezni, így javaslatát a KAC vezetősége elfogadta. Válaszként a kerékpárosok polgári öltözetben, kerékpár nélkül jelentek meg.

A kerékpárok otthonhagyása, illetve a versenyruha mellőzése az első komoly sport bojkottot jelentette Kolozsváron. Az 1890-től a KAC-ban elhatalmasodó belviszály miatt a kerékpáros csoport vezetői úgy döntöttek, hogy javasolják a biciklisek számára a kilépést az egyesületből, majd megalapították a Kolozsvári Kerékpáros Egyletet.

Az 1888. január 30-i közgyűlésen báró Jósika Lajos elnök bejelentette visszavonulását a klub éléről. Nyolcvanegy évesen úgy vélte, nem érzi már elég erősnek magát, ezért lemondott a közéletben betöltött pozíciójáról. Búcsúzóul elmondta a „Ki a gentleman” esszéjét, amelyben hangsúlyozta, hogy az igazi úriembereket a komoly sportolók között kell keresni. Gondolatait közölte a hazai és nemzetközi sportsajtó egyaránt. Még az atlétika hazájában, Angliában is visszhangot keltett gondolatmenete. A KAC következő elnökének fiát, báró Jósika Gábort választották meg. (Zuber 1934, 495)

Az új sportpálya kialakításának örömét viszont 1890-től a problémák váltották fel. 1890 őszén törés történt, két viadal is elmaradt, ami súlyos belviszályt vetített előre. Kuskó István 1929-ben ekképp emlékezett vissza az akkori nehézségekre: „kevésbé Jósika Lajos

A KAC labdarúgócsapata 1907-ben

báró halála előtt az ördög konkolyt hintett. Ennek dudvája a club működését lehetetlenné tette. Ez a szerencsétlenség 1890.november 12-én vette kezdetét.” (Zuber 1934, 499) Mi volt ez a belviszály? Mai napig rejtély fedi, s talán sohasem derül ki, tény viszont, hogy miután báró Jósika Lajos visszavonult, nem volt olyan erős egyéniség, aki az egyesületet összetarthatta volna. Az utolsó, fényesen sikerült 1891-es verseny után a KAC 1891-

⁴ Részlet Borbély György párizsi útjának leírásából, amely *A Kolozsvári Athletikai Club II. Évkönyve* mellékleteként jelent meg.

ben eltűnt az atlétikai egyesületek köréből, és ezzel véget ért a kolozsvári atlétikai élet első, sikereiben gazdag időszaka

Az első világháború előtti időszakban, a KAC-ban csak a labdarúgó-szakosztály működött. A századfordulón Kolozsváron meghonosodott sportot egy-egy tanintézet diákjai űzték, így a csapatok gyakran alakultak, illetve oszlottak fel. Fordulópontot az 1904-es év jelentette, amikor a helyi középiskolák csapatainak tagjai közül többen érettségiztek, s így csapat nélkül maradtak. Ez volt az a pillanat, amikor a labdarúgó élet átszerveződött, és elvesztette tanintézeti jellegét. Az Unitárius Kollégium, valamint a Római Katolikus Főgimnáziumból érkezett játékosok 1904 őszén megalakították a KAC labdarúgó-szakosztályát.⁵

1905 tavaszán a KAC vezetősége telket szerzett egy labdarúgópálya kialakítására a Rákóczi (ma General E. Grigorescu) úton levő megszűnt téglagyár helyén, amely az út bal oldalán volt. Ezen a telken a felületet lesimították, gerendából állandó kapukat létesítettek, később pedig hálót is készítettek, melyet a vasárnapi meccsre használtak. A pálya vonalait mérkőzések előtt meszelték fel. Néhány évvel később a pálya utca felőli oldalát fakerítéssel kerítették el, kétoldalt bejáratot létesítettek, így a mérkőzésekre belépődíjat is lehetett szedni. A meccsre a nézők számára a KAC játékosai padokat kértek kölcsön a szomszédoktól, amelyeket mérkőzés után visszaadtak.⁶

A pályát 1905. május 11-én avatták fel, a KAC a nagynevű Budapesti Postást látta vendégül. A mérkőzést a Postás 19-1 arányban nyerte meg. 1907-ben a kolozsvári labdarúgócsapatok beléptek a Magyar Labdarúgó Szövetségbe, amely kiírta az első keleti kerületi (erdélyi) bajnokságot, melyet 1908 tavaszán rendeztek, a három kolozsvári csapat (Kolozsvári Kereskedelmi Akadémia Sport Köre, Vasas és a KAC) részvételével. A győztes, jobb gólarányának következtében, a KKASK lett.⁷

Somodi István olimpiai ezüstérmén felbuzdulva a város elöljárósága eldöntötte, hogy sporttelepet építtet, ahol a labdarúgók és atléták számára nívós versenyeket lehet szervezni. A munkálatokat 1911-ben kivitelezte Kovács Gyula városi főmérnök irányítása alatt. A pályaavatóra 1911. szeptember 17-én került sor. A megnyitó ünnepségen neves személyiségek sora jelent meg: Kolozsvár elöljárói és klubvezetői mellett 21 sportegyesület képviseltette magát, felszólalt a honvédelmi, valamint a közoktatási miniszter képviselője is. A város nevében Fekete-Nagy Béla alpolgármester átadta a sporttelepet a KAC elnökének, báró Jósika Samunak, ezután pedig elkezdődtek a pályaavató versenyek. Az atlétikaversenyek után labdarúgó-mérkőzés zárta a versenyeket, a Budapesti-Csepeli Atlétikai Club csapata 4-1 arányban legyőzte Kolozsvár válogatottját.⁸ Az első világháború viszont megtörte a kolozsvári sportélet fejlődését.

⁵ Az Unitárius Kollégium 1904-ben leérettségizett diákjai közül Koncz Rudolf, Telkes Béla, Löwi Lajos és Emil, Stotter Aladár, Pusztai Béla, Csoma Imre, Jenőffy Miklós, Muth Mihály, Gruncza Lipót, valamint a Római Katolikus Főgimnáziumban érkezettek közül Petrán Sándor, Márkos József, Nászta István és Vescan Teofil iratkozott be. (Koncz Rudolf önéletrajza alapján).

⁶ Koncz Rudolf önéletrajza (kézirat), az Apáczai Társaság sporthagyatékában őrzik

⁷ Az 1908-as bajnokságban a KAC és a KKASK egyaránt legyőzte a Vasast. Az egymás elleni, mindent eldöntő mérkőzésen a KAC sokáig vezetett, de a végén a KKASK egy óriási kapushiba után egyenlített. Koncz Rudolf, a KAC csapatkapitánya, így emlékezett vissza évtizedekkel később a KKASK ellen játszott döntetlenre: „match után gyanús dolgokat hallottunk rebesgetni erről a furcsa gólról, amit Dávid Géza könnyen beengedett. Később helyette más kapust tettünk. Évekkel később ő maga, akiről megtudtuk, hogy nagy kártyás volt, megvallotta, hogy szándékosan eresztette be a labdát, mert Kuntner [a KKASK kapitánya] megvesztegette.” Koncz Rudolf önéletrajza alapján.

⁸ Ellenzék, 1911, szeptember 18.

A Kolozsvári Atlétikai Club története a második világháború végéig

A Kolozsvári Atlétikai Club célkitűzése az első világháború utáni időszakban a sportolás biztosítása volt a kolozsvári magyar ifjúság számára. Az egyesület felépítése is eszerint alakult, az évek során, a „divatosabb” atlétika, a vívó- és a labdarúgó-szakosztály mellett a tenisz, úszás és vízilabda, illetve a síszakosztály is népszerűségnek örvendett.

Az első világháború után a katonai hatóságok 1919.június 23-án mindennemű sportolást betiltottak, s csak 1920. július végétől engedték meg a sportegyesületek számára a szervezkedést. Magyar egyetem hiányában a Kolozsvári Egyetemi Atlétikai Club feloszlott, a sportolók a Somodi István által újraszervezett Kolozsvári Atlétikai Clubba vagy a Munkás Sport Clubba iratkoztak, a román sportolók pedig az Universitatea-ban tömörültek. (Somodi 1922, 2-3)

Dr. Somodi ádáz harcot folytatott a KAC érdekében: sportpályát, tornatermeket keresett, az atléták számára edzéseket tartott, a versenyeken való részvétel érdekében anyagi támogatást szerzett. A magyar egyetemek fejlődésének megakadályozását az új közhatalom tudatos módszerekkel próbálta elérni, a legfontosabb módszerek a pályák, termek államosítása és elvétele, valamint az anyagi támogatások megvonása volt. S bár a KAC-tól megvonták a sporttelep használatának jogát, az egyesület hamar az ország egyik legjobbjává fejlődött.

Somodi, akit Románia első atlétaedzőjeként tartanak számon, elkezdte lelkes munkáját a KAC atlétikai szakosztályának újraszervezésében, és a sikerek hamar jelentkeztek. Az első országos versenyen, melyet Kolozsváron rendeztek 1921-ben, Péter László⁹ négy versenyszámban is győzött (100 m, 200 m, távolugrás és hármasugrás). Mellette Vajna és Donogán is győzött. Az 1922-es országos versenyen viszont a KAC megtizedelt csapattal ált ki, hiszen Péter László betegség miatt, Donogán Gerő pedig katonai szolgálata miatt kihagyta a versenyt, így csak Vajnának sikerült megvédenie címét.

Az I. világháború utáni első rangos országos atlétikabajnokság 1923. július 26-án zajlott Brassóban. A viadal szervezésében fontos szerepet vállalt Károly román trónörökös is, a versenyt pedig több magas rangú diplomata és katonai vezető is meglátogatta, mert a közeli Szinaján a kisantant államok konferenciája zajlott. Viszont a verseny korántsem sikerült olyan fényesre, mint azt a rendezők gondolták. A

Donogán Gerő győzelme Kolozsváron, 1921-ben

⁹ Péter László 14 országos bajnoki címével minden idők legeredményesebb KAC versenyzője volt. Véletlenül került Kolozsvárra Somodi Istvánhoz, önéletrajzában részletesen mesélt a kolozsvári éveiről. „Az első világháború után érettségiztem színjelessel a Mikó Kollégiumban. Ugyanabban az évben egy unokatestvérem, gidófalvi Miskolczi Kálmán a kolozsvári Mezőgazdasági Akadémiát abszolválta, s mint diák a KAC (Kolozsvári Atlétikai Club) színeiben nyert országos bajnokságot súlylökésben. Mivel tudta, hogy a Mikó Kollégium év végi tornavizsgáján futásban, magas- és távolugrásban én nyertem el a pálmát, és azt is tudta, hogy a kolozsvári Kereskedelmi Akadémiára akarok beiratkozni, arra biztatott, hogy menjek ki Gidófalvára, és ott készüljünk együtt a Kolozsváron megtartandó országos atlétikai bajnokságra. Elfogadtam a meghívást... A véletlen úgy hozta, hogy egy napra (augusztus 29.) esett a bajnokság Kolozsváron és Miskolczi esküvője Mezőmadarason. Nem volt mit tenni, Kálmán táviratozott Kolozsvárra a KAC akkori elnökének, edzőjének, mindenesének, Szatmári Pistának. A távirat így hangzott: 29-én van az esküvőm Mezőmadarason, helyettest küldök, Péter Lászlót. Minden számban nevezni.

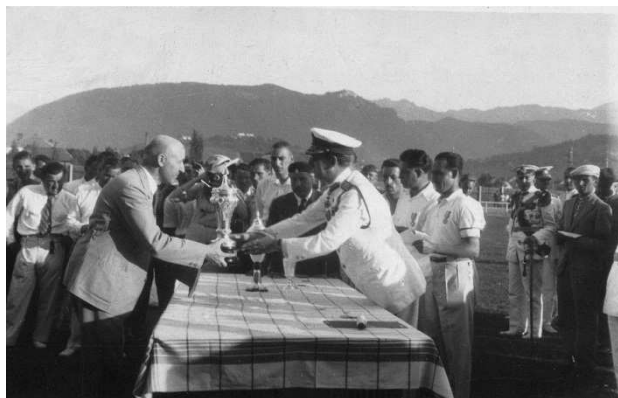
Szatmári visszatáviratozott: az esküvőt elhalasztani, a helyettestel együtt várlak. Kálmán visszatáviratozott: Az öcsémet várjátok az állomáson. Pár nap múlva, az országos bajnokság befejezése után Szatmári táviratban válaszolt: a helyettes négy bajnokságot nyert. Köszönöm. Sok boldogságot kíván Szatmári Pista.” (Áros 2002, 139)

zsúri többször igazságtalan döntéseket hozott, amely megdöbbenette a szakembereket, a szakszövetség döntése pedig, hogy Brassóban rendezzék a versenyt, egyenesen melléfogás volt, hiszen Brassó nem rendelkezett sem megfelelő sportteleppel, sem atlétikát szerető közönséggel, a pálya pedig, amelyen versenyeztek közel hat km-re volt a várostól. És akkor még nem beszéltünk arról, hogy a versenytávokat nem hitelesítették, ennek bizonyítéka volt a 200 m-es síkfutás, ahol a cél 80 cm-rel lejjebb volt a rajt szintjénél, így nem csoda, hogy a kolozsvári Péter László majdnem új világsúcsot futott ezen a távon (21,4 mp).

A KAC csapata mindezek ellenére fényesen szerepelt és hat bajnoki címet szerzett. Péter László négy versenyszámban győzött, mellette Vajna János megnyerte a rúdugrást, míg Dávid József a díszkoszvetést. Ezekkel a győzelmekkel a KAC elhódította a Románia legjobb egyesületének járó díjat is.

Az 1920-as évek közepén a gazdasági válság hatására megtorpant a kolozsvári sportélet fejlődése is. Több kiváló atléta (köztük Péter László és Dávid János is) távoztak az egyesülettől egyetemi tanulmányaik befejeztével (Péter Temesváron, Dávid pedig Petrozsényben kapott állást). A Somodi-atléták győzelmeinek sorát Bíró Lajos folytatta egyedül, majd néhány év után, a harmincas évek közepén, a klub ismét lábra állt.

Az erdélyi atlétikák számos sikere ellenére mellőzték őket, amikor az 1924-es olimpiára a román olimpiai keretet összeállították. Bár a párizsi versenyre eredetileg a romániai atléták is meghívást kaptak, ők pedig örömmel készültek a megmérettetésre, a kiutazás előtt a szakvezetés a kiválasztott 15 sportoló kiutazását lemondta. Közülük a két kolozsvári atlétának, Péter Lászlónak és Dávid Jánosnak, döntőbe jutási esélyeik voltak az 1924-ben elért eredményeik alapján.

Somodi átveszi II. Károly román királytól a legjobb atlétikai egyesületnek járó trófeát (Brassó, 1934)

Az 1934-es országos bajnokságon (ahova Somodi összesen három atlétáját nevezte be) a klub versenyzői négy első és két második helyet szereztek, a KAC pedig elnyerte a Románia legjobb egyesületének járó díjat, melyet dr. Somodi István a román királytól vehetett át. A kolozsvári egyesület sikerét elismerte a román szakirodalom is, dicsérve a Somodi István által edzett kis csapatot, amely legyőzött olyan egyesületeket, melyek 15-18 sportolót vonultattak fel az országos versenyen.¹⁰

Somodi óriási tiszteletnek örvendett, hiszen ismét bajnokok sorát fedezte fel, a

KAC pedig uralta a román atlétika-életet. Kik voltak az új sztárok? Az egyikük Bíró Lajos, a „fenomén rúdugró”, aki 1926-ban nyerte az első országos bajnokságát rúdugrásban. Ezt újabb négy követte (1929, 1931, 1932, 1934), emellett 1929-ben a távolugrás, 1931-ben a dekatlon, 1934-ben pedig a magasugrás országos bajnoka. Ötször javította az országos csúcsot rúdugrásban, legjobb eredménye 3,725 méter volt (Budapest, 1929).

¹⁰ „A KAC Románia legrégebbi atletikai egyesülete, régen sok dicsőséget szereztek versenyzői a piros-fehér színűeknek, most újból feléledni látszik a régi fény, a nagyszerű teljesítmények, amit Brassóban a három ember produkált. Olyan teljesítmény, amilyenre nem igen van példa, nemcsak a romániai, hanem az általános sporttörténetben sem. Úgy látszik, hogy sokat mondunk ezzel, pedig nem így van, mindenki megérti az eredmény nagyságát, ha számba veszi, hogy a bajnokságon tizenhat szám volt s ezekben három ember bizony csak fölényes futással tudhat pontversenyt nyerni. A KAC athlétáinak régi sikereit is elhomályosítja ez az új jóleső előugrás!” Ellenzék, 1934. július 22.

Kovács Béla, aki 1933-ban a bukaresti Testnevelési Akadémia hallgatója volt, versenyről versenyre javította eredményeit a 100 és 200 méteres síkfutásban. A fővárosi versenyzők, edzők, sportvezetők kételkedtek az edzésein mért eredményeinek helyességében. Ám a fiatal vágta a versenyen bizonyított: 10,8 mp-el élete első felnőtt bajnokságát nyerte 100 m-es síkfutásban, s hogy teljes legyen a bukarestiek csodálkozása, 200 m-en is győzött. S hogy mindez nem volt véletlen, azt nem egészen két hét múlva Isztambulban igazolta: 10,6 mp-el beállította Péter László 1927-ben elért országos csúcását. Eredménye 1942-ig volt román országos rekord.

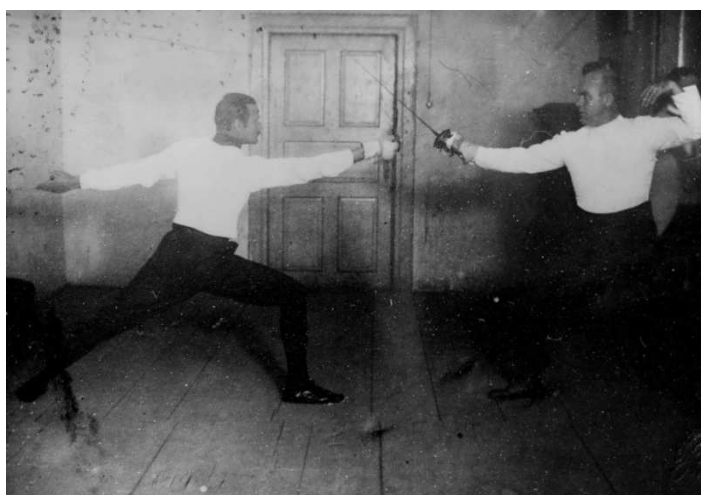
Somodi hamarosan újabb tehetségekre bukkant: Bíró György, a kalapácsvető, Dejenaru Liviu 100 és 200 méteres vágta, Kiss György 400, 800 és 1500 méteres futó, valamint báró Bánffy István rúdugró. Emellett 1938-ban sikerült ismét 4x100-as váltót nyerni – Kovács, Dejenaru, Fosztó, Nemetz felállásban. Közülük Kiss György és Bíró György a magyar bajnoki címet is elhódította.

Somodi István edzőként is egyedi eredményeket ért el: tanítványai 49 román, illetve magyar bajnoki címet szereztek, emellett 35-ször javítottak országos rekordot próbáikban. A KAC, illetve a Somodi név egyaránt fogalmat jelent az atlétika történetében.

Az első világháború után a kolozsvári vívás Ozoray-Schenker Lajos vívómester körül szerveződött újra. Schenkert 1923-ban kinevezték a kolozsvári Piarista Gimnázium tornatanárává, hamarosan körülötte csoportosultak a város tehetséges vívói. Schenker Lajos és fivére, Zoltán, kiváló vívók voltak. Schenker Zoltán olimpiai bajnok volt a magyar kardcsapattal 1912-ben, ezüstérmes 1924-ben, míg törben olimpiai bronzérmes nyert 1924-ben, csapatban. Lajos, bár kevésbé neves, 1906-ban a prágai nemzetközi versenyen a vívómesterek versenyszámában aranyérmes nyert, emellett rendszeresen megnyerte a hadsereg vívóversenyeinek egyéni szárait.

A KAC-on belül a vívószakosztály irányítását Szele Márton vállalta, aki oroszlánrészt vállalt mind a vívás, mind az egyesület irányításában. A vívósövetség Erdély-kerületi tagjaként harcolt a helyi egyesületek javaslatainak meghallgatása és elfogadása érdekében. Sajnos nem egyszer a bukaresti sportvezetés figyelembe sem vette ezeket a kéréseket. Nagy siker volt viszont, amikor országos versenyeket sikerült Erdélyben megrendezni, illetve mikor sikerült elfogadtatni olyan szabályokat, amelyek korlátozták a bukaresti sportvezetés beavatkozását a bíraskodási folyamatba, illetve a versenyszabályzatok módosításába.

1923-tól Kolozsváron kerületi versenyeket szerveztek, az első győztesek között a KAC vívóit, Bartunek Józsefet és Losonczy Mihályt, a hölgyeknél pedig Bartunek Titit említhetjük. A KAC mellett erős vívógárdája volt a Haggibornak, illetve a Nagyváradai Sport Egyletnek (NSE). A nagyváradai egyesület versenyekre gyakran ellátogattak a kolozsváriak is, a kolozsvári versenyekre pedig a nagyváradiak, így a 20-as években a két város vívói között szoros kapcsolat alakult ki.

Schenker Zoltán (baloldali) és Lajos csörtéje

A sportélet fejlődését megtörte a húszas évek közepén a gazdasági válság, ezért országos szinten a helyi versenyek kerültek előtérbe. A KAC négy rangos kupát szervezett évente: a Schenker-, a Jósika-, a Jubiláris- és a Viola-kupát. A Schenker-kupában négytagú kardcsapatok versenyeztek egymással körmérkőzések során; a Viola-kupa során a junior kardozók versenyeztek egymással, a viadal végén pedig az egyéni eredmények alapján pontozták a résztvevő csapatokat, a legtöbb pontot gyűjtő együttes hódította el a serleget; a Jósika-kupa a négytagú törőcsapatok, a Jubiláris pedig a junior törőzők versenye volt. Az erdélyi vívóklubok kerületi vívóversenyeken mérkőztek egymással, ezek a versenyek a húszas évek rangos vívóeseményei voltak. A KAC vívószakosztályának edzéseit és versenyeit a Piarista Gimnáziumban – mivel itt tanított Schenker –, illetve az Unitárius Kollégiumban tartották – ezt a tornatermet bérelte a KAC a sportrendezvényei, illetve az edzései számára. (Killyéni 2009, 41-42)

A harmincas évek elején a vívószövetség újraszervezte a román vívóéletet, amelyet három kerületre osztott, ám nemsokára belátta, hogy csak a bukaresti és az erdélyi kerület életképes. A kolozsvári központú körzethez az erdélyi egyesületek mellé a bánági és bukovinai klubokat csatolták, a kerületi versenyeken viszont többnyire a kolozsvári, nagyváradi és marosvásárhelyi egyletek vívói iratkoztak be.

Az 1933-as év fordulópontot jelentett a vívóéletben: megrendezték az első hivatalos országos vívóversenyt Kolozsváron, amely nagy örömet és elismerést jelentett a helyi sportvezetőknek, ezután pedig a román válogatott először vett részt az Európa-bajnokságon.

Kolozsváron 1933. június 4–5. között rendeztek először országos vívóbajnokságot. A versenyt elsősorban a bukaresti sportvezetés erőszakos beavatkozásai határozták meg, amelyek sokszor ellehetetlenítették a szervezők munkáját. A hölgyek versenyében érvényesült a KAC főlénye, első Bartunek Titi, második Baczoni Lili, harmadik Szentkirályi Sári, negyedik Damin Baby, ötödik pedig Czeglédy Emmi volt. A legérdekesebb versenyszám a kardbajnokság volt, ahol a kolozsvári vívók indultak esélyesként, bár számukra is nyilvánvaló volt a bukaresti vívók „rendszeres megsegítése”. A bajnoki címet Losonczy Mihály szerezte meg, aki a döntőben 4-1-es állásról fordított a bukaresti Drogeanu ellen, 5-4 arányban nyerve a döntőt.¹¹

A harmincas években a KAC-ban egy remek vívógárda nőtt ki Schenker-Ozoray Lajos irányításával. Losonczy Mihály ifjú korában fillérek összegyűjtéséből vásárolta magának az első vívófelszerelést. Szép eredményeket ért el nemzetközi és hazai versenyeken egyaránt. Országos kardbajnok, 1933-ban tagja volt az Európa-bajnokságra kiutazó román kardválogatottnak. Mezey Gyula már 1931-ben kerületi ifjúsági törőbajnok, az országos bajnokságok rendszeres résztvevője, remek eredményekkel. Hintz György tehetségét már a húszas évek elején felfedezték, számos verseny győztese. Öccse, Gábor, gyermekkorától vívott a KAC-ban, ám a háború megtörte karrierjét, gyógyszerész-tisztként családjával a háború miatt többször költöztek. Kökössy Mihály és Guráth Béla a harmincas években tűnt fel, és hamarosan az országos bajnokságok élmezőnyébe kerültek. A második világháború után is vívtak, 1952-ben tagjai az olimpiára kiutazó kardválogatottnak.

¹¹Losonczy (KAC) Románia 1933-ik évi kardbajnoka, Marinescu (Bukarest) a törőbajnok. In Ellenzék, 1933. június 7.

A húszas és harmincas évek nehézségei után a második bécsi döntés 1940-tól a nyugodt felkészülést biztosította. Megváltozott a közigazgatás, a kolozsvári sportot felkarolta a magyar kormány, felújították a sportlétesítményeket. A KAC vívói szempontjából is fontos

A „Schenker-kupa” győztes KAC csapata (1930 körül). Balról: Losonczy, Kökössy, Schenker, Szele, Mezey, Hintz György

volt ez a változás, hiszen lehetőségük nyílt versenyezni Magyarország legjobbjaival. A második bécsi döntés ünneplésére sportünnepélyeket rendeztek, ennek egyik mozzanata a RAC (Rendőrtiszti Atlétikai Club) nagyváradi és kolozsvári fellépése volt 1940 novemberében. Egy hónappal később a Honvéd Tiszti Vívó Klub (HTVK) látogatta meg Kolozsvárt nagynevű vívóival. A Honvéd csapatból nem hiányoztak Kovács Pál, Maszlay Lajos és Berczelly Tibor olimpiai és világbajnokok. A KAC vívói számára óriási lehetőség nyílt ilyen klasszis sportolók ellen versenyezni, a kolozsvári közönség pedig nagy számban követte az eseményt.¹²

A második bécsi döntést követő 1940–1941-es átmeneti idényben az erdélyi labdarúgó csapatok az első osztályba való feljutásért küzdöttek. A korabeli szabályok szerint a két erdélyi helyért a Nagyváradi AC, a Nagybánya, a Marosvásárhelyi SE és a Sepsiszentgyörgyi Textil harcolhatott. Csakhogy a szövetség érdekei megkívánták a kolozsvári élvonalbeli részvételt, így a szövetség a pályán elért eredmények helyett a nagyváradi és a kolozsvári érdekeket szem előtt tartva bejelentette: a csoportjában fölényesen diadalmaskodó NAC osztályozó nélkül felkerül az első osztályba, a másik feljutó helyért selejtező négyesbe pedig a kolozsvári csoport harmadik helyezettjét, a KAC-ot veszik fel. A végül egyenes kieséses rendszerben bonyolított rájátszás során (nem meglepő módon) a KAC diadalmaskodott.¹³

A magyar bajnoki rendszerben töltött három teljes idény (1941–1942, 1942–1943, 1943–1944) során a KAC folyamatosan javuló teljesítményt mutatott: bemutatkozásképp a tizenhat csapatos bajnokságban a kiesést hajszállal megúszva tizenharmadik lett, a második idényben a tizedik, a harmadikban pedig az előzetes várakozásokat messze felülmúlva a harmadik, úgy, hogy csak rosszabb gólaránya miatt maradt el a második Ferencvárostól.

Az első osztályban a mérkőzéseket füves pályán kellett játszani, ezért 1941. szeptember 28-ra elkészült a sporttelep teljes felújítása. Az avató ünnepet a KAC–Ferencváros bajnoki mérkőzés jelentette, épp harminc évvel a városi sporttelep megnyitása után. Ez pedig Kolozsváron az év sporteseményének számított. Érdekesség, hogy az élvonalbeli szereplésnek köszönhetően a „derbikre” az átlagosan 2000-es nézőszám csaknem 10 000-esre ugrott.

A labdarúgó csapat meghatározó egyénisége volt az ügyintéző Boga Ödön. Intézőségből vitte a KAC elnöki posztjáig, emellett a kolozsvári adóhivatal vezetője volt. Első számú munkahelyén betöltött magas pozíciójának köszönhetően hatékonyan segíteni tudta a klub működését, cserébe pedig az adóhatóság számára erős képviselőt harcolt ki a

¹² *Kitűnően szerepeltek a KAC vívói a világ legjobbjai ellen is.* In Ellenzék, 1940. december 16.

¹³ Nemzeti Sport 1941. május 29.

vezetőségben: 1943-ban például két adóhivatali képviselő is helyet kapott a tiszti karban. Növekvő befolyására jellemző, hogy amikor 1944 júniusában vita támadt a Kolozsvár–Ferencváros kupadöntő visszavágójának helyszínéről, részben az ő érdeme volt, hogy sikerült az erdélyi városba „intézni” a találkozót.¹⁴

Az 1943/44-es labdarúgóidény a legnagyobb sikereket hozta az erdélyi sportélet számára. A Nagyvárad AC megnyerte a magyar bajnoki címet, a KAC pedig a harmadik helyen végzett – gyengébb gólaránya miatt veszítette el a második helyet a Ferencvárossal folytatott küzdelemben. A csapat nagyszerű játéka Opata Zoltán edző munkájához fűződött. A korabeli sportsajtó szerint „az ország sajtójában egyre inkább visszatérő divat lett a kolozsváriakról írni. Érthető, hiszen miután az előző két bajnokságban mindannyiszor az utolsó métereken – ha nem éppen centimétereken – sikerült megkapaszkodnia az élvonalban a lelkes, fiatal gárdának, most már a bajnoki dobogót, valamint a kupadöntő bejáratát döngeti!” Az elismerő cikkek egyaránt dicsérték a játékfelfogásban óriásit fejlődött játékosokat, de még ennél is hangzatosabban a sikerek fő kovácsát, Opata Zoltán edzőt... „Elnyerte a szakemberek és a sajtó tetszését a kacisták ugrásszerűen feljavult játéka, s mennyire az egész város sajátjának érezte a nem nagy nevekből, de összetartásból, fegyelmezettségből, elszántságból máris csillagos jelesre vizsgázottakat.”¹⁵

Opata Zoltán

A KAC a Ferencvárossal a bajnokság végéig küzdött a második helyért. Nagy meglepetésre a KAC az utolsó fordulóban vereséget szenvedett a debreceni „testvércsapattól”, melynek következtében a debreceniek elkerülték a kiesést. Ezt a vereséget a KAC busásan megfizette: a bajnoki ezüstérmével. Miért? Egy évvel korábban, amikor a KAC-ot az első osztályából való kiesés fenyegette, az utolsó fordulóban épp a debreceni csapattal játszott döntetlent, s így megőrizte helyét az NB 1-ben. Az akkori íratlan szabályok szerint pedig a „kölsön pontot” vissza kellett adni.

Reményt jelentett a kolozsvári csapat számára a Magyar Kupa döntője, ahol az ellenfél ismét a Fradi volt. Az első mérkőzés döntetlenre végződött, a kolozsvári újrajátszást viszont a KAC elvesztette 3-1 arányban. A szurkolók viszont nem panaszkodhattak, hiszen a csapat a következő idény egyik esélyesévé lépett elő. Sajnos a negyedik forduló után, a háború miatt, a bajnokság megszakadt.

A két világháború közötti időszak szép eredményeket hozott a KAC számára teniszben is, az egyesület tenisz szakosztálya Románia legerősebbje volt. A fellendülőben levő sport Kolozsvárra „csalta” az akkori teniszvilág néhány csillagát. Itt járt - nemzetközi találkozók keretében - William Tilden, az 1920-as évek kiváló teniszezője, aki hétszer nyert US Open-t, háromszor diadalmaskodott Wimbledon fűvén, az amerikai csapattal pedig hétszer nyert Davis-kupát. A kolozsvári pályák vendége volt Henri Cochet is, aki 1928–1930 között a teniszezők világranglistáját vezette. Ötször győzött egyesben a francia nyílt teniszbajnokságon, kétszer Wimbledonban, egyszer pedig az amerikai nyílt teniszbajnokságon. Többször versenyzett Kolozsváron Kehrling Béla is, a magyar teniszsport kiemelkedő versenyzője. Kehrling a magyar sport egyik legsokoldalúbb alakja volt: 20 éven át nem talált legyőzőre a magyar bajnokságon, egyesben 16, párosban 19 bajnoki címet nyert. A tenisz mellett négyszer volt válogatott labdarúgó, emellett tagja volt az 1926-ban a világbajnokságon győztes asztalitenisz-csapatnak. A negyvenes évek elején a KAC-ban

¹⁴ Ellenzék, 1943. június. 9.

¹⁵ Részletek László Ferenc *Ezredvégi arcképcsarnok (10/1'')* Ezüst- és bronzérmes úton írásából. In Szabadság, 2000. augusztus 24.

figyeltek fel a nagy tehetségű Pusztay Bélára, ugyanakkor a kolozsvári versenyek rendszeres résztvevője volt Asbóth József, aki 1947-ben a francia nemzetközi bajnokságon férfi egyesben győzött.

A KAC-nak erős úszó- és vízilabdázó csapata volt. Bereczky Apollónia a 400 méteres vegyes úszás országos bajnoka volt, az ifik között ekkor szerezték első sikereiket a későbbi olimpikon vízilabdázók, Sarkadi Árpád és Jordáki Béla. A vízilabdacsapat kapusa volt a vívó Guráth Béla, aki híres volt „lapátméretű” tenyeréről.

A számos nemzetközi siker ellenére az elvesztett második világháború után berendezkedő kommunista vezetés felszámolta a kolozsvári magyar sportegyesületeket. A leigazolt versenyzőket „szétszórta” a létező, illetve az újonnan alapított egyesületekhez. KAC-os sportolókra és Kolozsvári Korcsolyázó Egyletes korcsolyázókra épült a Haladás (Progresul). A fiatalabb, még egyetemista sportolók beiratkozhattak a Bolyai Egyetem egyesületébe, a BEAC-ba. Számos idősebb vívó is vállalt itt sportszervezői, sportvezetői munkát, ugyanakkor tovább versenyezhetett a BEAC színeiben. A labdarúgók egy része a Vasasban (Ferarul) folytatta, majd szétszóródtak nagyobb egyesületeknél.

A Kolozsvári Atlétikai Club hatvanéves története során túlélte közhatalomváltásokat, gazdasági kríziseket, belső viszályokat, anyagi nehézségeket. Az első világháború utáni nehéz években az egyesület újjászületett, Erdély talán leghíresebb sportegyesületévé nőtte ki magát. Viszont a kommunista rendszer fejtelten és logikátlan döntéseinek következtében erőszakosan felszámolták a klubot, számos vezetője nehéz helyzetbe került. Dr. Somodi Istvánt a kommunista rendszer 1945 után teljesen kizárta a sportéletből, kapitalista bankosnak, kizsákmányolónak titulálta, emiatt még a nyugdíját is elvették, és kitiltották a sportpályákról. A KAC viszont fogalom maradt azóta is, és várja a szebb időket, az újrualapítást.

IRODALOM

ÁROS K.: *Erdélyi magyar sportolók az olimpiákon*. Szentendre, Szabó Károly magánkiadása, 2002.

KILLYÉNI A.: *Az ő neve csillag a magyar sport egén. Dr. Somodi István emlékalbuma*. Kolozsvár, Apáczai Csere János Baráti Társaság, 2008.

KILLYÉNI A. (szerk.): *A kolozsvári vívás képes története (1818-1976)*. Kolozsvár, Apáczai Csere János Baráti Társaság, 2009.

KUSZKÓ I. (szerk.): *A Kolozsvári Athletikai Club I. Évkönyve*. Kolozsvár, Közművelődés Irod. Int. Könyv- és Köznyomda, 1886.

KUSZKÓ I. (szerk.): *A Kolozsvári Athletikai Club II. Évkönyve*. Kolozsvár, Közművelődés Irod. Int. Könyv- és Köznyomda, 1888.

KUSZKÓ I. (szerk.): *A Kolozsvári Athletikai Club III. Évkönyve*. Kolozsvár, Közművelődés Irod. Int. Könyv- és Köznyomda, 1890.

MEZŐ F.: *A sport a humor tükrében*. In Testnevelés, 1939. augusztus, 647- 672.

PLUHÁR I. (szerk.): *Magyarországi sportegyesületek története*. Budapest, Közérdekű Könyvkiadó Vállalat, 1942.

SIKLÓSSY L.: *A magyar sport ezer éve*, III. kötet. Budapest, Országos Testnevelési Tanács, 1929.

SOMODI I.: *Athletikai évkönyv*. Kolozsvár, Lepage Lajos Könyvnyomda, 1922.